

ROCCZ  
RÍK  
LTA   
BTUS  
KÍ 

34

RECEPCJA ŚWIATOWEJ  
SOCJOLOGII W POLSCE

**ROCZNIK  
LUBUSKI**



LUBUSKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE

**ROCZNIK  
LUBUSKI  
Tom 34, część 2**

**RECEPCJA ŚWIATOWEJ  
SOCJOLOGII W POLSCE**

Pod redakcją  
Mirośława Chałubińskiego  
Jarosława Kiliasa  
Kazimierza Koraba  
Włodzimierza Winławskiego

Zielona Góra 2008

REDAKTOR NACZELNY

Bogdan Idzikowski

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Marian Eckert, Żywia Leszkowicz-Baczyńska  
Leszek Gołdyka, Edward Hajduk  
Zbigniew Izdebski, Tomasz Jaworski  
Barbara Kołodziejska, Zbigniew Kurcz (Wrocław)  
Jan Kurowicki, Wojciech Sitek (Wrocław)  
Wojciech Strzyżewski, Andrzej Toczewski  
Zdzisław Wołk

Sekretarz: Ewa Narkiewicz-Niedbałec

RECENZENCI

Prof. dr hab. Tadeusz Klementowicz  
Prof. dr hab. Jadwiga Mizińska

REDAKCJA WYDAWNICZA

Aldona Reich

SKŁAD KOMPUTEROWY

Gracjan Głowacki

PROJEKT OKŁADKI

Witold Michorzewski

**ISSN 0485-3083**

Publikacja ukazuje się w ramach  
Serii Wydawniczej Polskiego Towarzystwa Socjologicznego  
obejmującej dorobek XIII Ogólnopolskiego Zjazdu Socjologicznego,  
Zielona Góra 13-15 września 2007 r.  
Publikacja dofinansowana została przez Polskie Towarzystwo Socjologiczne  
ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.  
Komitet Serii Wydawniczej PTS: Janusz Mucha, Marek Nowak,  
Ewa Narkiewicz-Niedbałec, Józef Styk, Krystyna Szafranec,  
Włodzimierz Wesołowski, Maria Zielińska.  
Wydanie publikacji dofinansowane przez:  
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego  
Miasto Zielona Góra.

© Copyright by Lubuskie Towarzystwo Naukowe, Zielona Góra 2008

Druk: „Rob-Graf” Studio Graficzno-Wydawnicze, Zielona Góra

## SPIS TREŚCI

Wstęp .....	7
KAZIMIERZ KORAB	
Dependentyzm w socjologii polskiej. Tezy do dyskusji .....	9
JAROSŁAW KILIAS	
„Klasyczna socjologia” w lokalnych opowieściach .....	33
NINA KRAŚKO	
Instytucjonalizacja i wzory uprawiania socjologii w Polsce na tle światowej nauki .....	45
MIKOŁAJ RAKUSA-SUSZCZEWSKI	
Początki polskiej recepcji myśli Alexis de Tocqueville’a .....	75
WŁODZIMIERZ WINCŁAWSKI	
Leplayowskie inspiracje w socjologii polskiej .....	87
CEZARY OLBROMSKI	
Autorytet w naukach społecznych. Uwagi poczynione w związku z lekturą dzieł Maxa Webera i Jerzego Szackiego .....	111
MARIOLA KUSZYK-BYTNIEWSKA	
Odkrywanie Znanieckiego. O niezrealizowanej recepcji Floriana Znanieckiego .....	123
MIROŚLAW CHAŁUBIŃSKI	
Recepcja Karola Mannheima w polskiej socjologii i filozofii. Pierwsze przybliżenie .....	143
PAWEŁ BYTNIEWSKI	
Ludwik Fleck – outsider, prekursor, klasyk? .....	161
MAREK ŻYROMSKI	
Zjawisko elity i teorie elit w polskiej myśli socjologicznej. Wybrane przykłady .....	185
KATARZYNA IWIŃSKA	
„Theory of agency” w socjologii światowej i polskiej .....	203



## WSTĘP

Niniejszy zbiór rozpraw i szkiców stanowi pokłosie sesji specjalnej *Recepcja światowej socjologii w Polsce*, która odbyła się na XIII Zjeździe Polskiego Towarzystwa Socjologicznego w Zielonej Górze w dniach 13-14 września 2007 r. z inicjatywy sekcji Historii Socjologii PTS. Była ona dedykowana profesorowi Jerzemu Szackiemu. Nie mógł On z ważnych powodów być na Zjeździe, lecz, mimo Jego nieobecności, chcieliśmy w ten sposób wyrazić uznanie i szacunek dla jego ogromnego, wszechstronnego dorobku naukowego, w tym także w dziedzinie historii polskiej socjologii. Z bardzo wielu publikacji dotyczących tego obszaru problemowego największe znaczenie ma z pewnością Jego *Sto lat socjologii polskiej. Od Supińskiego do Szczepańskiego* (1995), antologia prac polskich socjologów poprzedzona obszernym *Wstępem*, mającym rozmiary sporej książki.

Do prac Profesora niejednokrotnie nawiązywano na tej sesji, która w zamierzeniu stanowiła swego rodzaju kontynuację niedawno wydanego zbioru rozpraw pt. *Klasyki polskiej socjologii* (Toruń 2006), redagowanego przez J. Muchę i W. Winławskiego. O ile jednak wspomniany zbiór prezentował sylwetki wybitnych polskich socjologów i formy ich obecności w humanistycznej światowej, o tyle nasza sesja (i przygotowywany tom) w założeniu miały penetrować wpływ światowej socjologii na wzory uprawiania tej dyscypliny w Polsce. Ów wpływ (recepcję) pojmujemy bardzo szeroko. Może chodzić o wzory instytucjonalne uprawiania nauki, teorie, paradygmaty, badania naukowe itp.

Niniejszy zbiór składa się z jedenastu studiów i szkiców. Szczególnie interesowała nas recepcja twórczości wybitnych socjologów (np. F. La Play'a, K. Mannheima) czy też badaczy mających wpływ na filozoficzną teorię poznania (np. L. Flecka). Kilka rozpraw (m. in. autorstwa K. Koraba, N. Kraśko, J. Kiliasa) porusza zagadnienia ogólniejsze.

Mamy świadomość, że nawet najlepszy zbiór jedenastu rozpraw może być jedynie przybliżeniem do tak rozległego tematu. Żywimy jednak przekonanie, że tego typu eksploracje pozwalają dostrzec istniejące luki i nierozpoznane pola problemowe. Może stanowić to impuls do dalszych badań.

Mirosław Chałubiński, Jarosław Kilias  
Kazimierz Korab, Włodzimierz Winławski